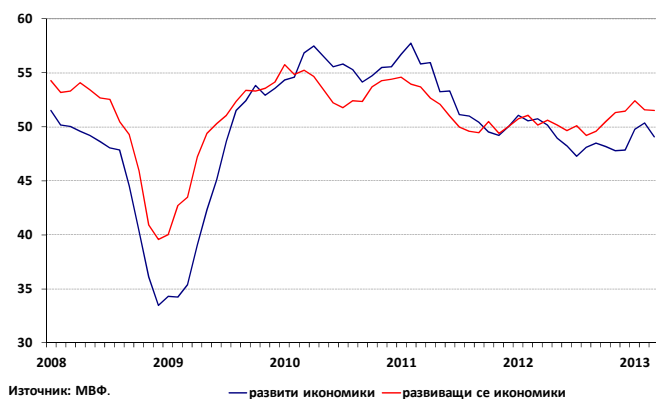

Преглед на международната среда Юни 2013 г.

Икономическото възстановяване в глобален мащаб продължи с умерени темпове през първото шестмесечие на 2013 година. Растежът на световната икономика се очаква да нарасне с 3.4% за 2013 г. Основно предизвикателство пред развитите икономики представляваш намирането на баланс между фискалната дисциплина и усилията за постигане на краткосрочен растеж. Икономиката в еврозоната се очаква да отбележи спад от -0.4% на от БВП поради процесите на фискална консолидация и затрудненията в икономическото развитие на страните от периферията и в някои ключови икономики като Франция. Въпреки възможността за поява на нови негативни шокове, постепенно отшумяват опасенията за разпадането на еврото поради предприетите ангажименти от страна на ЕЦБ за вливане на ликвидност, които се очаква да продължат и през 2013 г. В САЩ динамиката на икономическите индикатори е по-оптимистична, като се очаква растеж от 1.9%, въпреки предприетата фискална консолидация от началото на годината. В развиващите се държави БВП се очаква да нарасне с 5.1%, като положителната динамика на икономиките от Азия и Латинска Америка е пряко свързана с развитието на Бразилия и Индия.

От началото на 2013 г. водещите макроикономически индикатори предвещават известна стабилизация в развитите страни и ускоряване на икономическото развитие в развиващите се икономики. Индексът PMI (Purchasing Manager Index) за промишлеността отчита леко подобрение през първото тримесечие за развитите икономики, преминавайки бариерата от 50 базисни точки за първи път от април 2012 г. В развиващите се икономики индексът, който е на оптимистична територия от октомври 2012 г., забавя ръста си в края на първото тримесечие на 2013 г., като заема по-високи стойности от този за развитите страни.

Графика 1. Индекс PMI за промишлеността

Източник: МВФ.

— развити икономики — развиващи се икономики

Графика 2. Световна търговия

Източник: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis for CPB trade volume Index.

Забавянето на темпа на растеж на световната търговия през 2012 г. до 2.0% се дължи най-вече на по-слабото потребление и растеж в развитите икономики, които оказаха негативно влияние и върху износа на развиващите се страни. Очакванията за тази година са за умерено възстановяване от 3.3%¹ поради слабата конюнктура в еврозоната. Подобрението на икономиката на САЩ и нарастващата роля на Китай като търговски партньор, успяват да компенсират част от световният спад в търговията. Устойчивата динамика на китайската икономика се очаква да продължи да печели позиции в световната

¹ По прогнозни данни на Световната търговска организация за 2013 г.

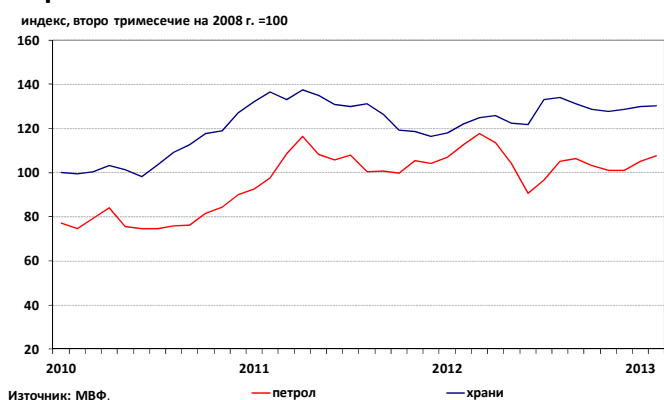
търговия. От началото на 2013 г. световната търговия, както и индустриалното производство, бележат известно покачване спрямо края на 2012 г., сигнализирайки за подобрене на активността в световен мащаб.

Графика 3. Индекс на индустриалното производство

Цените на петрола и храните остават стабилни без значителни изменения от началото на 2013 г. Успокояването на финансовите пазари в световен мащаб също има своето положително отражение върху намаляващата волатилност на цените на основните суровини. През 2013 г. се очаква известен спад поради нарастващото предлагане на всички видове суровини.

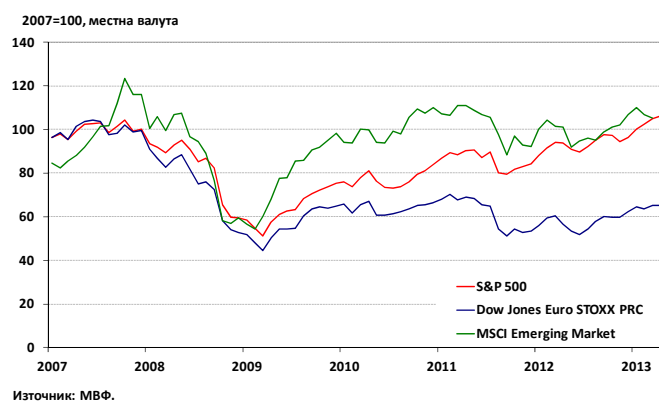
Графика 4. Динамика на цените на храни и петрол

Капиталовите пазари в глобален мащаб продължиха да се движат във възходящ тренд, започнал от средата на 2012 г. Положителните макроикономически данни от САЩ и монетарните стимули, предприети от страна на ФЕД и ЕЦБ, както и предприетите мерки за

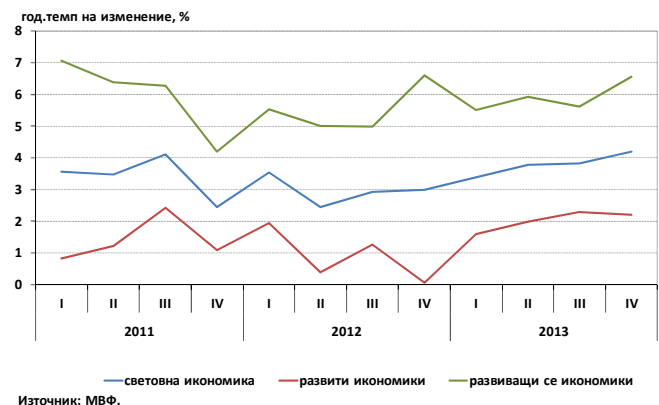
изграждане на единен банков съюз в еврозоната, успяха до известна степен да възвърнат доверието в активите с променлива доходност. Поради проблеми в някои страни от периферията на еврозоната и опасенията от появата на нови шокове, капиталовите пазари в Европа, бележат по-слаби темпове на растеж спрямо американските индекси и тези на развиващите се държави.

Графика 5. Капиталови пазари в развити икономики

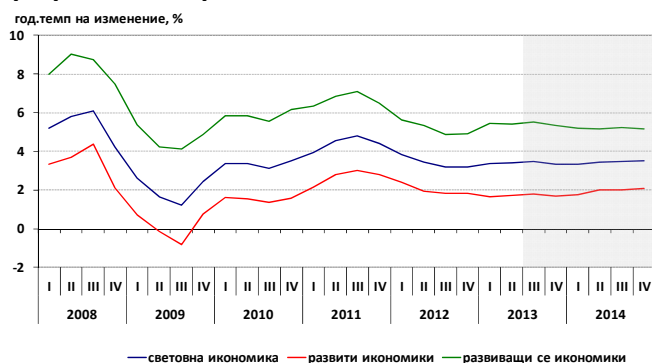
От началото на 2013 г. световната икономика умерено ускорява темпа си на растеж главно поради продължителната рецесия в еврозоната и по-слабия от очаквания растеж в САЩ в резултат от влезлите в сила мерки за съкращаване на правителствените разходи. Динамиката на развиващите се държави е стабилна поради благоприятната обстановка, породена от перспективната макроикономическа рамка, силен приток на чуждестранни инвестиции и рекордно ниски лихвени равнища.

Графика 6. Реален растеж на БВП

През първата половина на 2013 г. инфлацията се запазва на сравнително ниски нива благодарение на стабилността на цените на основните суровини. Очаква се тя да запази ниския си темп на растеж в средносрочен план поради ниските очаквания за силен икономически растеж и по-слабото потребление. Ниската инфлация позволява на ЕЦБ и ФЕД евентуално запазване на монетарната политика, базирана на ниски лихвени равнища.

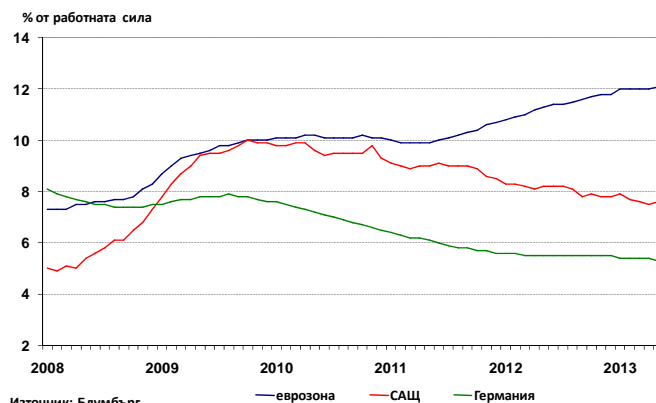
Графика 7. Инфлация

Източник: МВФ.

От началото на 2013 г. равнището на безработица намалява в САЩ и Германия поради по-благоприятното икономическо развитие на двете държави. През май 2013 г. безработицата в САЩ спада до нивото от 7.6%, а в Германия тя достига рекордно ниските нива от 5.3%. В еврозоната безработицата продължава да се покачва главно поради проблемите на икономиките от периферията, като достига исторически нива от 12.1%. Безработицата достига притеснително високи нива в Гърция и Испания, където нивото на младежка безработица достига над 50% в някои региони.

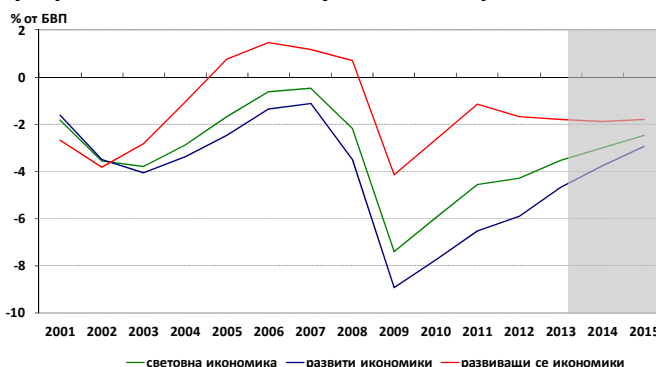
Графика 8. Динамика на безработицата в световен мащаб

Източник: Блумбърг.

Тенденцията на намаляване на държавните дефицити като процент от БВП в глобален мащаб продължава и през 2013 г. Очакванията са балансът на публичните финанси да се запази на нива от 3.5% през 2013 г. в световен мащаб. Стриктните мерки за фискална консолидация намаляват нивата на бюджетните дефицити в развитите икономики. Сред развиващите се страни, където нивото на дефицит е значително по-малко от това сред развитите, се отчита леко разхлабване на публичните разходи.

Графика 9. Баланс на публичните финанси

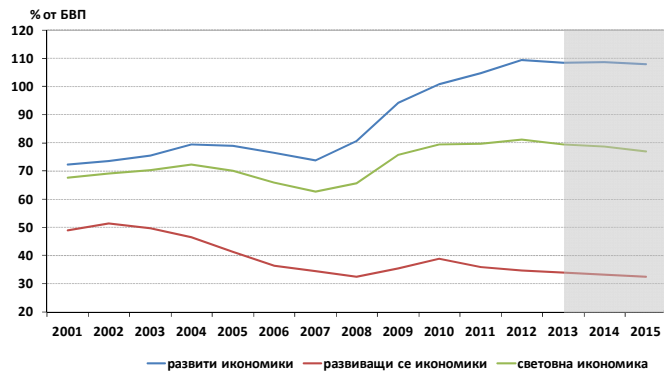

Източник: МВФ.

Публичният дълг в световен мащаб остава на нивото от 80% от БВП. Перспективите са за лек спад през 2013 г. и 2014 г., което ще се наблюдава както в развиващите се, така и в развитите икономики. Прогнозите за публичния дълг в развитите страни са в посока на стабилизирането му на ниво под 110% от БВП. По-динамичната макроикономическа рамка в развиващите се страни, както и ниските лихви се

очаква да продължат да тласкат нивата на публичен дълг в посока надолу през следващите две години в диапазона от 30-35% от БВП.

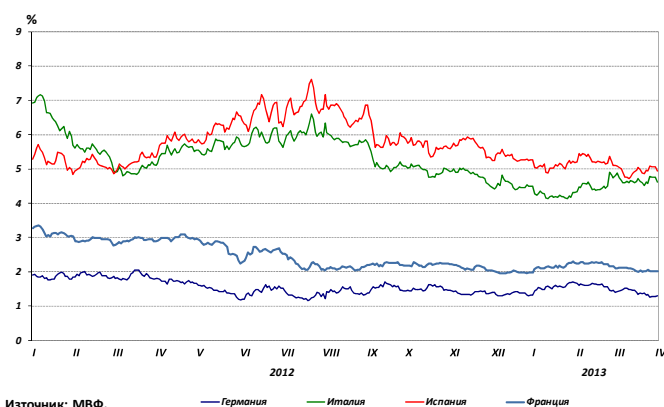
Графика 10. Публичен дълг в световен мащаб

Източник: МВФ.

Продължава тенденцията на намаляване на спреда на доходност на страните от периферията на еврозоната и Германия, започнала от средата на 2012 г. след предприетите мерки от страна на ЕЦБ. Проблемите, свързани с банковата система в Кипър и евентуалната несъстоятелност на някои големи кипърски банки в началото на годината, рефлектираха върху страните от периферията на еврозоната. Опасенията от разпространение на кипърската криза временно повишиха разликата в изискваната доходност между Германските ДЦК и тези на Испания и Италия.

Графика 11. Доходност по 10-годишни ДЦК на Германия, Испания, Италия и Франция през 2012 г.

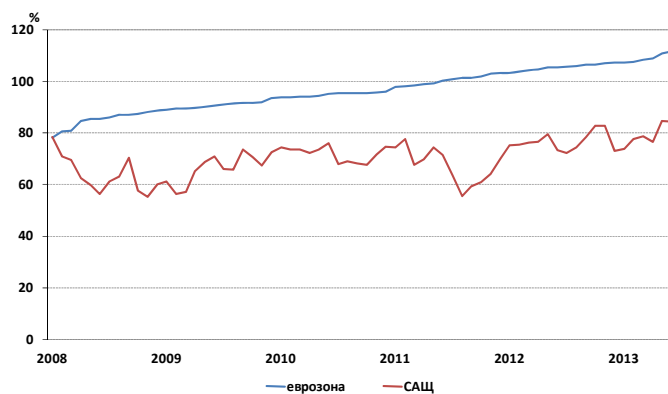

Източник: МВФ.

Индикаторът за потребителско доверие измерва нивото на доверие на домакинствата в развитието на икономиката. Въпреки рецесията

в еврозоната, потребителското доверие е на положителна територия и бележи тенденция на нарастване. В САЩ потребителското доверие е значително по-динамично и чувствително, отразявайки икономическата обстановка, като при него също се наблюдава подобрене.

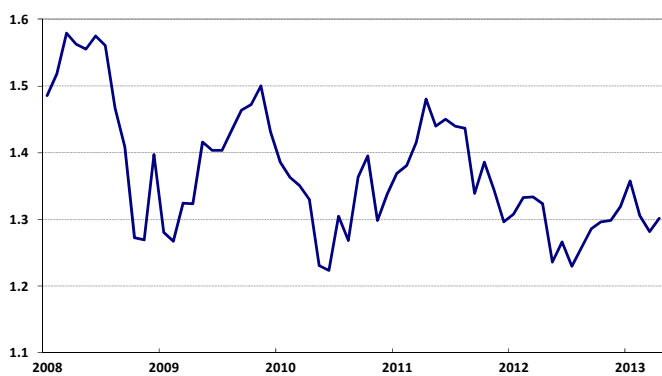
Графика 12. Индекси на потребителско доверие еврозона и САЩ

Източник: Блумберг

Единната европейска валута претърпя значително поскъпване от месец юли 2012 г., достигайки нива от 1.37 долара за евро към края на януари 2013 г. Причините за това бяха, от една страна, по-оптимистичната ситуация около развитието на икономиката на еврозоната и едновременно с това несигурността относно начина, по който щеше да бъде решен въпросът с фискалната пропаст във САЩ. Тенденцията към първото шестмесечие на 2013 г. е към поскъпване на американския долар спрямо европейската валута поради значително по-благоприятната макроикономическа среда в САЩ. В следващите месеци се очаква валутният курс евро-долар да остане чувствителен спрямо евентуални промени на монетарната политика на ФЕД и ЕЦБ.

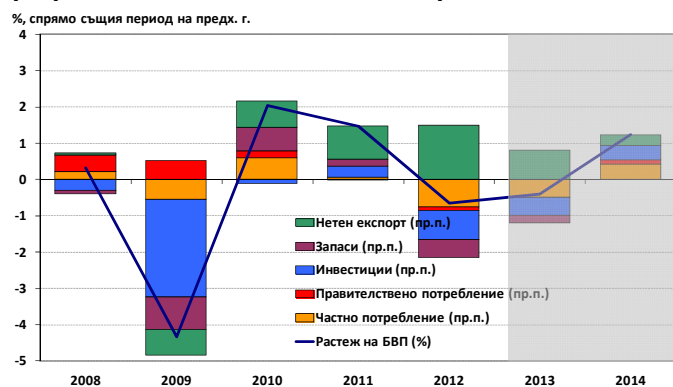
Графика 13. Валутен курс щ. долар/ евро

Източник: Блумбърг.

През последните години икономическата активност в еврозоната беше засегната най-вече от слабото потребителско търсене. По-слабите условия за бизнес, потребителското доверие и мерките за фискална консолидация, както и растящата несигурност предизвикаха спад в инвестициите. Икономиката на еврозоната се очаква да отбележи спад от -0.4% през 2013 г. По компоненти най-значителен се очаква да бъде спадът в частното потребление, въпреки по-малкия му негативен принос от -0.5 пр.п. спрямо 2012 г. (-0.8 пр.п.). Брутното формиране на капитал също се очаква да бъде с негативен принос от -0.5 пр.п. По отношение на правителственото потребление не се очаква значителна промяна и съответно приносът му към реалния растеж на БВП ще бъде неутрален. Външно търговското салдо, въпреки по-малката си стойност спрямо 2012 г., ще продължи да има положителен принос от 0.8 пр.п. към ръста на БВП в еврозоната в реално изражение.

Графика 14. Растеж на БВП в еврозоната

Източник: Евростат.

Инфлацията в еврозоната продължи да намалява темпа си на растеж, бележейки ниво от 2.3% за първите пет месеца на годината, като годишният темп на инфлация през май се забави до 2.1%. Това се дължи главно на по-слабото потребление, което рефлектира върху ниската стойност на базисната инфлация (1.4%) и на забавянето на динамиката на цените на енергийните стоки и храните, които представляват около 30% от инфлационната кошница.

Графика 15. Инфлация в еврозоната

Източник: Евростат.

Перспективите за растеж пред страните от Централна и Източна Европа (ЦИЕ) са силно зависими от икономическата обстановка в еврозоната, която се намира в рецесия. Паралелно с този факт страни като Унгария, Чехия и Словакия бяха сериозно засегнати от най-мащабните наводнения за десетилетието през първото тримесечие 2013 г.

След резкия спад на икономическата активност през 2012 г. прогнозите за 2013 г. в ЦИЕ са за умерено възстановяване от 2.4%². Полската икономика постепенно се възстановява от спада в частното потребление главно поради мерките за намаляване на лихвените проценти, предприети от страна на централната банка на Полша. Очаква се нейният растеж да достигне нива от 1.7% през 2013 г. Икономиката на Румъния се очаква да ускори темпа си на растеж през 2013 г. в резултата на подобряващото се вътрешно търсене.

² Прогноза на МВФ към април 2013 г.

След резкия спад в темпа на растеж в Турция през 2012 г., очакванията са за леко ускорение поради предприетите финансови и монетарни мерки от страна на турската централна банка, които да окажат позитивен ефект върху вътрешното търсене. Перспективите за турската икономика са за ръст от 3.4%, отделно подпомогната от възстановяването във външното търсене и притока на чуждестранни инвестиции. Очакванията за Чехия и Унгария са за умерен растеж през 2013 г. след резкия спад на БВП през предходната година. От началото на годината се очаква известно подобрене на сръбската и хърватска икономика.

Таблица 1. Реален растеж на БВП в ЦИЕ

	2011	2012	2013
Чехия	1.9	-1.3	0.7
Унгария	1.7	-1.7	0.2
Полша	4.3	2.0	1.7
Румъния	2.4	0.2	1.3
Турция	8.5	2.3	3.4
Сърбия	1.9	-1.7	1.4
Хърватия	0.0	-2.0	0.5

Бележка: Изменение спрямо предходната година (%). Прогнозни стойности за 2013 г.
Източник: Блумбърг, Национални статистически институти.

Състоянието на фискалните дефицити в ЦИЕ като цяло се подобрява. В Полша проведените структурни реформи - повишаване на възрастта за пенсиониране и замразяване на заплатите в държавната администрация, се очаква да продължат да намаляват нивото на бюджетни разходи. През 2012 г. Румъния успя да намали бюджетния си дефицит под 3%, в резултат на което Европейската комисия позволи на румънското правителство да се отклони от програма си за намаляване на дефицита, позволявайки му леко увеличаване на разходите на приходите през 2013 г. Фискалната дисциплина на Турция през последните години позволява на турското правителство увеличение на правителствените разходи с цел стимулиране на икономическия растеж.

Таблица 2. Бюджетен дефицит в ЦИЕ

	2011	2012	2013
Чехия	-3.3	-5.0	-3.4
Унгария	-4.3	-1.9	-2.7
Полша	-5.0	-3.9	-3.8
Румъния	-5.5	-2.9	-3
Турция	-1.4	-2.2	-3
Сърбия	-4.6	-4.5	-4.5
Хърватия	-3.6	-4.5	-4

Бележка: Данните са в % от БВП. Прогнозни стойности за 2013 г.
Източник: Блумбърг, Национални статистически институти.

Забавянето на цените на суровините в глобален мащаб и по-слабото потребление оказват негативен инфлационен натиск в повечето страни от ЦИЕ. По-слабият ръст на заплати и спадът в потреблението се очакват да тласнат полската инфлация надолу до нивото от 1.1% за 2013 г. Сравнително стабилни нива на инфлация се очакват в Чехия (2.5%) и Хърватия (3.2%). Традиционно по-висока инфлация се очаква в Турция (6.7%) и Сърбия (11.3%).

Таблица 3. Инфлация в ЦИЕ

	2011	2012	2013
Чехия	1.9	3.3	2.5
Унгария	4.9	3.9	5.7
Полша	4.3	3.7	1.1
Румъния	5.8	3.4	4
Турция	6.5	8.9	6.7
Сърбия	10.5	7.3	11.3
Хърватия	2.2	3.5	3.2

Бележка: Средногодишен темп на инфлация (%). Прогнозни стойности за 2013 г.
Източник: Блумбърг, Национални статистически институти.

Сравнително високата безработица продължава да е един от главните проблеми на полската икономика, където се очаква тя да достигне нива от 10.7% през 2013 г. Подобна е ситуацията и в Чехия (9.3%) и Унгария (11%). В Румъния безработицата се очаква да се запази на нива от 7.2%. Сърбия и Хърватия се очаква да достигнат нива от (26.5%) и (15.5%) през 2013 г., което е значително над средната стойност за еврозоната през май (12.1%). В Турция също се очаква известно покачване до 9.7% главно поради демографски причини.

Таблица 4. Равнище на безработицата в ЦИЕ

	2011	2012	2013
Чехия	6.7	8.6	9.3
Унгария	10.9	10.9	11
Полша	9.6	10.1	10.65
Румъния	7.4	7.3	7.2
Турция	9.8	9.2	9.7
Сърбия	23.7	22.5	26.5
Хърватия	13.2	15.2	15.5

Бележка: Данните са средногодишни (% от раб.сила). Прогнозни стойности за 2013 г.

Източник: Блумбърг, Национални статистически институти.